

ХАРАКТЕРИСТИКА ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

АНОТАЦІЯ. У статі визначено основні напрямки активізації інвестиційного розвитку України, чинники, що характеризують сучасний стан інвестиційної політики в Україні та структура джерел фінансування інвестиційної діяльності; досліджено структури інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності та за країнами.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: інвестиційний розвиток, підприємства харчової промисловості, інвестиційна привабливість, інвестиційна політика

АННОТАЦИЯ. В статье определены основные направления активизации инвестиционного развития Украины, факторы, характеризующие современное состояние инвестиционной политики в Украине и структура источников финансирования инвестиционной деятельности исследовании структуры инвестиций в основной капитал по видам экономической деятельности и по странам.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: инвестиционное развитие, предприятия пищевой промышленности, инвестиционная привлекательность, инвестиционная политика

ANNOTATION. The article identified key areas of investment intensification of Ukraine's development, factors that characterize the current state investment policy in Ukraine and the structure of financial sources of investment activities; study the structure of fixed investment by type of industry and by country.

KEYWORDS: ynvestytsyonnoe development, food industry enterprises, Investment attractiveness, an investment politics

Постановка проблеми. У ринковій економіці інвестиції відіграють значну роль у розвитку національного виробництва. Технічне переоснащення підприємства, підвищення якості продукції,

підвищення показників конкурентоспроможності відбувається за рахунок залучених вітчизняних та іноземних інвестицій. Досвід багатьох країн показує, що залучення інвестицій є доцільним як для країни в цілому, так і для кожного підприємства окремо.

Отже, в сучасних умовах від ефективності інвестиційної політики підприємства залежать стан виробництва, положення і рівень технічної оснащеності основних засобів підприємств національного господарства, можливості структурної перебудови економіки, рішення соціальних і екологічних проблем.

Питання інвестиційного розвитку економіки досліджували багато вітчизняних та іноземних науковців, серед яких можна виділити таких, як Ю. Брігхем, В.В. Бочаров, Л. Гітман, Є.В. Нагашев, Є.С. Стоянова, У.Ф. Шарп, Ю.В. Яковець та ін. Серед вітчизняних учених вагомий внесок у дослідження інвестиційної привабливості промисловості України зробили В.М. Геєць, Т.В. Майорова, Л.І. Нейкова, А.А. Пересада, В.Г. Федоренко, а інвестиційного розвитку харчової промисловості — Л.В. Дейнеко, А.О. Коваленко, Е.І. Шелудько та інші.

Метою даного дослідження є характеристика інвестиційного розвитку та визначення шляхів активізації інвестиційної діяльності підприємств.

Характеризуючи сучасний стан інвестиційного розвитку в Україні, можна зазначити, що наша держава не здобула серйозних досягнень у забезпеченні національної конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості за останні роки. В Україні на час економічної кризи спостерігалось значне зниження інвестиційної активності. Головною причиною зниження попиту на інвестиції є те, що під час інфляції значно знецінювались інвестиційні кошти [1].

Можливість залучення інвестицій підприємствами визначається спрямованістю інвестиційної політики держави. Сучасний стан інвестиційної політики в Україні характеризується такими чинниками:

- неефективністю роботи традиційних ринкових джерел інвестиційної діяльності в наслідок деформованої інфраструктури фінансового ринку;
- зростанням фінансових і комерційних ризиків при здійсненні інвестицій у реальний сектор економіки;
- відсутністю державної мотиваційної складової інвестиційної політики, спрямованої на підвищення інвестиційної активності учасників інвестиційного процесу та створення сприятливого інвестиційного клімату в країні;

- вкладанням коштів у інвестиційні проекти з незначним терміном повернення інвестицій, що забезпечують короткострокову прибутковість;

- відсутністю державної регуляторної політики інвестиційної діяльності (високий ступінь корумпованості, відсутність прозорої та стабільної законодавчої влади, стимулювання державою інноваційного спрямування інвестицій, державних фінансових і юридичних гарантій);

- здійсненням інвестицій за рахунок власних джерел фінансування (амортизація, частина прибутку) [2].

Саме невирішеність цих проблем стала причиною пошуку підприємствами самостійних шляхів щодо забезпечення потреб здійснення відтворювальних процесів на них.

Виклад основного матеріалу. У США, Німеччині, Франції, Великобританії каталізатором інвестиційної активності став саме іноземний капітал, який відіграв активну роль у розвитку й перебудові їхніх економік [3]. Економіка України не виключення і має гостру потребу у прямих іноземних інвестиціях у розвиток виробничої сфери.

Виходячи з даних оприлюднених Держкомстатом України за I півріччя 2011 року іноземними інвесторами було вкладено 1782,8 млн дол. прямих інвестицій. Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій на 01.11.2011 року становив 48466,2 млн дол., що на 1,2 % більше їх обсягів на початок року та в розрахунку на 1 особу становить 880,7 дол. [4].

Збільшення вкладень у нашу країну пов'язані з Євро-2012 і розвитком приватизаційних процесів. Надходження інвестиційних коштів в економіку України відбулося більше ніж зі 125 країн світу. Величина інвестиційних надходжень у промисловість України в 2011 році в порівнянні із 2001 роком збільшилася в 11,5 разу, а з України — майже в 40 разів. Найбільшими інвесторами в українську економіку залишаються Кіпр (12 089,1 млн дол, що склало 24,5 % до загальної суми прямих інвестицій), Німеччина (72 87,5 млн дол — 15,0 %), Нідерланди (4914,4 млн дол. — 10,1 %) і Росія 3439,5 млн дол — 7,1 %).

В Україні простежується нераціональний розподіл іноземних інвестицій між галузями економіки. Велика увага зосереджена на інвестування у переробну промисловість. Незважаючи на те, що Україна багата на природні ресурси, на добувну промисловість спрямована незначна частка іноземних інвестицій.

Основними напрямками інвестування в Україні залишаються підприємства оптової торгівлі і посередництва в торгівлі (996,3

млн дол.) і підприємства харчової промисловості та перероблення сільськогосподарських продуктів (988,3 млн дол.). Не зважаючи на те, що підприємства харчової промисловості є одними з найбільш інвестиційно-привабливими, спостерігається обмеженість їх інвестиційних можливостей. Обсяг іноземного інвестування харчової промисловості на 01.01.2011 р. становив 4,3 % загального обороту прямих іноземних інвестицій в економіку України, що складало 13,6 % іноземних інвестицій в промисловості в цілому (табл. 1).

Однією з важливих галузей національного господарства, від якої залежить добробут населення, є харчова промисловість. Але, в порівнянні з іншими галузями, вона відстає за рівнем розвитку інфраструктури, наявними виробничими потужностями, їх технічним і фізичним станом. Забезпечення харчової промисловості України необхідними інвестиційними ресурсами вирішить існуючі проблеми.

На протязі останніх років в економіку України спостерігалось зниження обсягу капітальних вкладень в основні засоби (у порівнянні із 2009 роком на 0,73 %).

Таблиця 1

**ПРЯМІ ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНУ
ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У 2011 р.**

	Обсяги інвестицій на			
	01.01.2011		01.07.2011	
	млн дол. США	у % до загального підсумку	млн дол. США	у % до загального підсумку
1	2	3	4	5
Усього	44753,3	100,0	47205,7	100,0
в тому числі				
Промисловість	13984,3	31,2	14841,6	31,4
у тому числі переробна	12459,8	27,8	13035,0	27,6
з неї виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів	1858,7	4,1	2023,4	4,3

*Розраховано за даними Держкомстату України [4].

Це призвело до їх фізичного старіння та уповільнення темпів відтворювальних процесів у промисловості, в тому числі і в хар-

човій. У промисловості спостерігалось уповільнення простого відтворення через обмеженість в інвестиційних ресурсах. Це є основною причиною втрати конкурентоспроможності підприємствами галузі. Через таку ситуацію ринок харчових продуктів наповнився товарами іноземних товаровиробників. Проте в той же час можна спостерігати збільшення питомої ваги капітальних інвестицій в основний капітал на 1 відсотковий пункт [5].

Така ситуація не відображає стан інвестиційного розвитку підприємств харчової промисловості за останнє десятиріччя. За останні вісім років в Україні спостерігається постійне зростання абсолютного значення іноземних інвестицій у виробництво продуктів харчування, напоїв та тютюнових виробів, але їх питома вага у загальних обсягах інвестицій у промисловість поступово зменшується (рис. 1). Це свідчить про уповільнення темпів інвестування в харчову промисловість у порівнянні із темпами нарощування обсягів іноземного інвестування у промисловість у цілому.

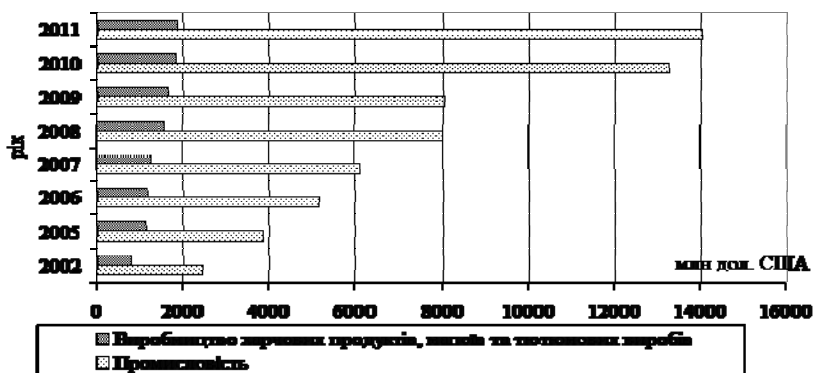

Рис. 1. Динаміка обсягу прямих іноземних інвестицій в Україну у 2002—2011 рр., млн дол. США

Змінилася також і структура джерел фінансування інвестиційної діяльності за останні роки. Найбільша питома вага в 2011 році припадає на фінансування за рахунок власних коштів (55,7 %), хоча вона зменшилася на 7, 6 в.п. порівняно із минулим роком. Фінансування за рахунок кредитів банків та інших позик також знизилось на 0, 5 в.п. і склало 13,7 %. Але в звітному році відбулося збільшення фінансування за рахунок коштів державного бюджету на 1, 9 в.п.

Таким чином, у зв'язку з продовженням нестабільності в економічному стані України багато провідних економістів пов'язують майбутнє нашої держави з залученням у широких масштабах в українську економіку іноземних інвестицій, що являє довгострокові цілі створення в Україні цивілізованого суспільства, яке характеризувалося б високим рівнем життя населення.

За надійністю інвестування згідно різних оцінок Україна займає 143 місце серед 170 країн світу. Тому в першу чергу постає питання про створення сприятливого інвестиційного клімату для вітчизняних та іноземних інвесторів [2].

Сьогодні важливим напрямком впливу приватизаційних процесів на інвестування є більша можливість залучення прямих іноземних інвестицій.

Відомо, що переважна більшість іноземних інвесторів звикла працювати в цивілізованому ринковому середовищі і при виборі об'єкта інвестування віддає перевагу приватизованому сектору економіки. В Україну надзвичайно повільно надходять прямі іноземні інвестиції, їх сучасний обсяг аж ніяк не відповідає ні потребам вітчизняної економіки, ні потенціалу іноземних інвесторів.

У нашій країні існують проблеми, які перешкоджають ефективному залученню іноземних інвестицій: відсутність відповідного інвестиційного клімату; недосконалість ринкового механізму; нестабільність політичної ситуації; низький рівень ділової та професійних кваліфікації підприємців; відсутність зацікавлених партнерів; нестача привабливих інвестиційних проектів; недосконалість податкової системи; відсутність дієвої системи страхування інвестицій; надвисокий рівень інфляції [6].

Висновки. Таким чином, аналіз інвестиційної діяльності показав, що вона є складним, системним явищем, яке створює взаємозалежні зв'язки в усіх сферах економічного життя країни. Недостатність внутрішнього інвестиційного потенціалу є основною проблемою розвитку інвестиційної діяльності [7]. Активізація інвестиційної діяльності в країні залежить від її інвестиційної привабливості і інвестиційного клімату. На сьогодні інвестиційна привабливість України бажає бути кращою: в багатьох рейтингах Україна посідає прикінцеві сходинки. А як відомо, інвестиційний клімат та інвестиційна діяльність у країні тісно пов'язані між собою.

Отже, залучення іноземних інвестицій є важливим для економічного розвитку України. Правильний і раціональний розподіл іноземних інвестицій між галузями народного господарства забезпечить економічний розвиток і підвищить авторитет нашої країни у світовому господарстві. Іноземні інвестиції потрібно

спрямовувати не тільки на поточні потреби розвитку, а й враховувати майбутні перспективи, розвиток НТП, орієнтуватися на зміни, які відбуваються у світі, щоб вийти на міжнародний рівень розвитку. Вирішення проблем, які перешкоджають ефективному залученню іноземних інвестицій, сприятиме покращенню інвестиційного клімату країни та сприятиме покращенню її економічного становища.

Література

1. *Майорова Т.В.* Інвестиційна діяльність. Навч. посібник. — К.: ЦУЛ, 2003. — 376 с.
2. *Музиченко А.С.* Інвестиційна діяльність в Україні. Навчальний посібник. — К.: Кондор, 2005. — 406 с.
3. *Удалих О.О.* Управління інвестиційною діяльністю промислового підприємства: Навчальний посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 292 с.
4. Статистичний щорічник України за 2010 рік / За ред. Осауленка О.Г. — К.: Державний комітет статистики України, 2009. — 657 с.
5. *Фатхутдинов Р.А.* Стратегический менеджмент: учебник Р.А. Фатхутдинов. — М.: Дело, 2005. — 448 с.]
6. *Ковалев В.В.* Финансовый анализ: методы и процедуры / В.В. Ковалев. — М.: Финансы и статистика, 2001. — 559 с.
7. *Худавердієва В.А.* Стратегія залучення іноземних інвестицій в економіку України // Фінанси України. — 2010. — № 6.

Стаття надійшла до редакції 10.11.2012